

Savivaldybių žinios

Nr. 32 (665)

2013 m. lapkričio 14 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kaunui – prestižinis Europos Tarybos apdovanojimas _____ 11 p.

Praėjusių savaitę pirmą kartą šalyje surengtame tarptautiniame sambūryje „Aktyvi bendruomenė – saugi visuomenė“ Kauno miestui buvo įteikta Europos Tarybos Garbės vėliava. Nuotraukoje (iš kairės): prof. dr. Vaiva Zuzevičiūtė (konferencijos moderatorė), Kauno m. meras Andrius Kupčinskas, Garbės vėliavą miesto merui įteikusi Seimo delegacijos Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje pirmininkė Orianta Leiputė ir Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas Algirdas Kaminskas

Ko per atrankas baiminasi valstybės tarnautojai

Naują priėmimo į valstybės tarnybą tvarką apžvelgia Valstybės tarnybos departamento direktorius Osvaldas Šarmavičius _____

5 p.

Teritorijų planavimas: iššūkiai nėra nepakeliami

Nuo kitų metų pradžios įsigaliosiantį Teritorijų planavimo įstatymą komentuoja architektas urbanistas Mindaugas Pakalnis _____

6 p.

Jei meras siunčia į komandiruotę

Kas žinotina kiekvienam komandiruojamam, supažindina socialinių problemų analitikas Antanas Petrauskas _____

14 p.

9 771392 246000

KO PER ATRANKAS BAIMINASI

Ingrida Vėgelytė

VALSTYBĖS TARNAUTOJAI

Nuo šių metų birželio 1 d. Lietuvoje įsigaliojo nauja priėmimo į valstybės tarnybą tvarka. Keletas savivaldybių pagal ją jau surengė konkursus. Iš rajonų pasigirsta skeptiškos nuomonės apie dabar visiems pretendams į valstybės tarnybą privalomą bendrųjų gebėjimų testą: esą jame vyraujantys loginiai uždaviniai nesukelia jokių problemų jaunimui, bet praktikai ir vyresnio amžiaus žmonės susiduria su sunkumais ir testo vengia.

NUOGAŠTAJAMA PER ANKSTI

Pasak Valstybės tarnybos departamento (VTD) direktoriaus Osvaldo Šarmavičiaus, kalbėti apie tai, kad nauja tvarka stringa, dar nėra pagrindo: „Nėra konkursų, kurie žlugo dėl to, kad nebuvo pretendentų ar kad žmonės būtų labai nepatenkinti. Pagal naują tvarką jau testavome daugiau kaip tris tūkstančius pretendentų, testą išlaiko apie 70 proc. žmonių. Pastebėjome, kad į testo klausimus vienodai teisingai atsako tiek jaunesni, tiek vyresnio amžiaus žmonės, tik tiek, kad pastarųjų dabar ateina mažiau.“

O. Šarmavičius mano, kad 2,5–3 tūkst. žmonių (be statutinių tarnautojų), kurie kasmet priimami į valstybės tarnybą, tėra lašas jūroje, palyginti su darbuotojų skaičiumi privačiame sektoriuje. Bet kadangi valstybės tarnautojams mokami mokesčių mokėtojų pinigai, tai ši sritis žurnalistų ir visuomenės yra apdovanota padidintu dėmesiu. O kandidatų į tarnautojus nuomonė apie priėmimo tvarką visada buvo nekokia. „Jei septyni dalyvauja konkurse, tai laimi vienas. Kiti šeši lieka nepatenkinti. Jų kaltinimų, kad laimi iš anksto numatytas žmogus, kažkieno giminaitis ar pažįstamas, iki šiol nebuvo galima rimtai atremti. Kaip kas bekalbėtų, dabar viską sudėliojuome skaidriai. Nesakome, kad dabartinė tvarka yra visiškai tobula, kad negalima jos padaryti dar geresnės. Turime išsikėlę uždavinį metus stebėti, kaip nauja atrankos sistema veikia, ir jei reikės, siūlysimė tam tikrus įstatymų ir tvarkų pakeitimus“, – sakė O. Šarmavičius.

Direktorius tvirtino, kad ėjimo modernumo linkme jau nesustabdysime, ir vargu ar atsiras Vyriausybė, kuri žengtų žingsnį atgal ir naują tvarką atšauktų: „Žmogiškųjų išteklių valdymas tampa profesionalus, personalas dabar valdomas ne taip, kaip prieš 20 metų. Norime, kad visi administracijų ir įstaigų vadovai suvoktų, kad dabar jau yra taip ir kitaip nebebus.“

ATRANKOJE – KELI ETAPAI

VTD Atrankų skyriaus vedėja Rasa Tumėnė paaiškino, kad dabar atranka į valstybės tarnybą turi kelis etapus. Pirmasis, centralizuotas etapas – bendrųjų gebėjimų testas, kuris vyksta Vilniuje, VTD. Departamentas išvažiuojamųjų posėdžių metu bendrųjų gebėjimų testavimus taip pat vykdo Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse. „Vilniuje per dieną vyksta 3–4 testavimai. Kiekvieną savaitę dviem dienoms važiuojame į apskritį, kur priklausomai nuo sąlygų testuojame po 60–70 žmonių. Poreikis testuoti apskrityse yra labai didelis“, – sakė R. Tumėnė.

Pirmoje bendrųjų gebėjimų testo dalyje tikrinamas loginis mąstymas, gebėjimai analizuoti informaciją. Antroje testo dalyje – bendrųjų kompetencijų ir teisės aktų žinių klausimai, kuriais tikrinami komunikaciniai, analizės ir pagrin-

dimo gebėjimai bei pagrindinių teisės aktų žinios. Pagal senąją tvarką atranka vykdavo tik iš teisės aktų, kurių reikėdavo žinoti nuo 17 iki 25 (apie 500 p.), o dabar atrankoje klausimų iš teisės aktų tėra maža dalis. Ir tai tik iš pagrindinių – Konstitucijos, Valstybės tarnybos, Viešųjų ir privačių interesų derinimo tarnyboje įstatymų.

AR KARTELĖ PER AUKŠTA?

Įdiegus naują testavimo tvarką kažkam sukurti išskirtines sąlygas jokių galimybių nebėra. Testo užduotys pateikiamos skirtinga tvarka – nenusižiūrėsi. „Broliams lietuviams turbūt tai sunkoka suvokti. Ir dabar atsiranda žmonių, kurie ieško, kaip gauti „špagalkę“. Susiduriame su tokiais pageidavimais“, – sakė O. Šarmavičius.

Departamento vadovai aiškino, kad testas sukurtas remiantis užsienio šalių patirtimi. Kuriant naująją tvarką buvo lankytasi Belgijoje, Olandijoje, Airijoje, išstudijuota, kaip veikia EPSO (Europos personalo atrankos tarnyba), kuri atranka valstybės tarnautojus į visas ES institucijas. Lietuva pasirinko iš dalies centralizuotą atrankos variantą. Užsienyje yra dar griežtesnių atrankos tvarkų. Lietuvoje centralizuotas tik testas, o Belgijoje, Airijoje ir EPSO įstaigai pateikiamas atrinktų kandidatūrų sąrašas.

„Mes tik patikriname, ar žmogus turi minimalius privalomus bendruosius gebėjimus, nes reikia išspręsti 50 proc. testo klausimų. Tad mūsų kartelė nėra pernelyg aukštai iškelta. Paskutinis atrankos etapas vyksta įstaigoje, kurioje komisija interviu metu tikrina, kaip žmogus tinka konkrečiai pozicijai. Mes negalime patikrinti, ar jis bus geras teismo posėdžių sekretorius arba finansininkas“, – aiškino R. Tumėnė.

Pretenduojantiems į vadovaujamas pareigas VTD rengia papildomą profesionalų vadovavimo gebėjimų patikrinimą. Iš 60 pretendavusiųjų į vadovus testą išlaikė apie 80 proc. Savivaldybės taip pat sulaukė VTD pagalbos – diegiant naują atranką buvo apmokyta po kelis žmones iš komisijų, kaip profesionaliai vesti pokalbį. „Apmokėme, kaip klausti ne apie teisės aktus, o kaip patikrinti pretendentų kompetencijas. Išgirstame komentarų iš bandančių savivaldybių, kad tai yra sudėtinga, bet tai žingsnis link profesionalumo“, – sakė R. Tumėnė.

Pasak O. Šarmavičiaus, dabar departamentas rengia valstybės tarnautojų kompetencijos modelį, kur bus nustatyta, kokių kompetencijų valstybės tarnyboje reikia bei kokios kompetencijos ir koks jų lygis reikalingas einant konkrečias valstybės tarnautojo pareigas. Deja, šiandien mūsų teisinė bazė tokia, kad, tarkim, Šilutės rajone savivaldybės vadovai seniūnui gali nustatyti vienus reikalavimus, Alytaus – kitokius. Pagal kurią kompetencijų modelį tokioms pačioms pareigybėms kompetencijų reikalavimai turėtų būti suvienodinti: „Vyriausybė yra numaciusi ne vieną priemonę, kuri teisinio reguliavimo būdu duos progresyvių postūmį kuriant pažangesnę valstybės tarnybą. Galvojama ir apie naują darbo užmokesčio sistemą, aukštesniąją valstybės tarnybą.“

TERITORIJŲ PLANAVIMAS: IŠŠŪKIAI NĖRA NEPAKELIAMI

Jurgis Ambrazas

Projektuojamo Šventosios uosto vizualizacija

Apie naująjį Teritorijų planavimo įstatymą, kuris įsigalios nuo kitų metų pradžios, „Savivaldybių žinios“ kalbina projektavimo įstaigos „UAB Sweco Lietuva“ vyriausiąjį architektą urbanistą Mindaugą Pakalnį.

Teritorijų planavimas kai kam atrodo aiški, suprantama sąvoka. Ar tas tariamas paprastumas nėra klaidinantis?

Teritorijų planavimą daugelis supranta kaip teritorijų „nuvažymą“ žemėlapyje, taip nustatant žemės naudojimo ir užstatymo galimybes. Kai kas dar iškelia papildomą užduotį – reikės įveikti „nieko nenorinčios“ visuomenės pasipriešinimą. Iš tiesų teritorijų planavimas turėtų būti bendruomenės susitarimo forma, kaip konkretus miestas, miestelis, kvartalas ar sklypas vystysis artimiausius 10, 20 ar net visą 100 metų. Nuo šio susitarimo stabilumo tiesiogiai priklauso ir investicijų į tą miestą ar jo dalį dydis. Kas norės investuoti į nestabilią aplinką, kur neaiškūs kaimyno ar miesto valdžios ketinimai?

Jūs nušvietėte pageidaujamą požiūrį į teritorijų planavimą. Kokios praktikos laikomasi iki šiol?

Pagrindinė senosios teritorijų planavimo sistemos problema buvo ta, kad rengti teritorijų planavimo dokumentus buvo reikalaujama ne tik tada, kai to tikrai reikia. Būtent – kai keičiasi teritorijoje nusistovėjęs gyvenimo ritmas: žemės naudo-

jimas, kvartalui būdinga urbanistinė struktūra, viešųjų erdvių sistema. Dokumentai neretai būdavo rengiami paprasčiausiai dėl poreikio atlikti biurokratinės procedūras, dažnai įteisinančias tai, kas visiems ir taip aišku. Daugybė vertinimų, atskaitų buvo kartojama, atliekama ne laiku, neturint duomenų, ir todėl formaliai ir biurokatiškai. Todėl susiformavo požiūris, kad gal to planavimo nereikia iš viso – jis užima daug laiko ir neduoda konkrečios naudos. Bet jei į planavimą žiūrėsime kaip į visuomenės susitarimo dėl tam tikros gamtinės ar žmogaus kuriamos aplinkos, kaip į tolesnės raidos instrumentą, paaiškės, kad problema yra ne planavimui gaišamas laikas, bet tie atvejai, kai laikas gaišamas veltui. Sugaišto laiko nebūtų gaila, jei planavimas teiktų savivaldai galimybę konsoliduoti žemę ir išteklius, kurie būtini investicijoms pritraukti, koordinuoti ir konsoliduoti, konkretaus miesto ar miestelio gamtos ir kultūros paveldui, savitumui išsaugoti.

Iškyla amžinas klausimas – ką daryti?

Norint į tolesnę perspektyvą orientuotų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, jie turėtų būti pagrįsti gilia planuojamos vietos analize, jos raidos perspektyvų įvertinimu. Nors jau apie 2000 metus profesionalams buvo visiškai aišku, kad gyventojų skaičius mažės, nekilnojamojo turto burbulas pūtimosi metais visi planavo milžiniškas plėtros galimybes

– pasakius paprasčiau, geltonai nudažę didžiules teritorijas apie didžiuosius miestus, regionų centrus ar net palei magistralinius kelius. Taip ir atsitiko, kad pagal dabartinį bendrąjį planą Vilniuje gali gyventi milijonas, Kaune ar Vilniaus rajone – pusė milijono gyventojų, nekaltant jau apie mažuosius miestus (pavyzdžiui, Trakus ar Širvintas), kurie pasirengę ir pasitvirtino realiai situacijai neadekvačius „gyvenamųjų vietovių išdėstymo specialiuosius planus“.

Norint kokybiškų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, būtina išsami ir visapusiška planuojamos vietovės analizė. Vardijant punktais:

- *vietovės demografinė raida, gyventojų diferenciacija pagal socialinį statusą, amžiaus, pajamų grupes ir panašiai;*
- *vietovėje veikiančios bendruomenės, jų interesų laukas;*
- *vietovės ekonominis potencialas, praėties verslų analizė, dabarties verslų būklė, ateities verslų perspektyvos;*
- *vietovės savitumas – gamtos, kultūros paveldo analizė, jo pritaikomumas dabarties funkcijoms, naudojimo efektyvumas, susiformavusio kraštovaizdžio (miestovaizdžio) vertė ir kitimo galimybės;*
- *vietovės istorinė raida, jos diktuojami „kodai“ ateičiai;*
- *vietovės viešųjų erdvių struktūra, viešųjų erdvių raiškumas, pritaikomumas, bendruomenę integruojantis vaidmuo;*
- *vietovės užstatymo tipologija, užstatymo išbaigtumas, užstatymo struktūrų pokyčio galimybės ir tikslingumas.*

Nuo 2014 m. sausio 1-osios įsigalioja naujas teritorijų planavimo įstatymas. Kokias galimybes jis atveria?

Įstatymas savivaldybėms suteikia naujus įrankius plėtros valdymui, tačiau kartu reikalauja papildomų pastangų, žinių ir atsakomybės. Sprendimas didinti savivaldos galias ir atsakomybę teritorijų planavime yra labai sveikintinas. Juk kas geriau nei savivalda žino vietos gyventojų poreikius ir lūkesčius? Šio sprendimo sėkmė daugeliu atvejų priklausys nuo to, kaip savivalda susitvarkys su bendrųjų planų parengimu, organizuos naujai užstatomų kvartalų detaliųjų planų rengimą, kaip tinkamai rengs architektūrinius reikalavimus techninių projektų rengimui.

Kokie iššūkiai laukia savivaldybių tvarkantis pagal naują įstatymą?

Naujajame teritorijų planavimo įstatyme numatyta daugiau galimybių statyti neatliekant teritorijų planavimo procedūrą. Tai, be abejonės, teigiamas pokytis, supaprastinantis plėtros galimybes jau suplanuotose teritorijose. Tačiau pačiame įstatyme sakoma, kad tai bus nesudėtinga tik rekonstruojant ar atnaujinant statinius, vienbučių ir dvibučių namų statybos atveju arba jei pakankamai detalizuoti bendrųjų planų sprendiniai. Kadangi tokių bendrųjų planų Lietuvoje dar nėra parengto nė vieno, vadinasi, naujai statomiems pagrindiniams savivaldos gyvybingumą užtikrinantiems objektams, kuriantiems darbo

vietas – pramonės įmonėms, verslo centrams, daugiabučių kvartalams – vis tiek išlieka poreikis ir būtinybė rengti detaliuosius planus ar naujo tipo – vietovės lygmens – bendruosius planus, kuriuose bus nustatomi visi detaliesiems planams būtinai reglamentai. Priešingu atveju savivaldybėms teks reglamentus nustatyti pagal aplinkinio užstatymo charakteristikas, o tai vėlgi gali tapti ginčų (žinoma, ir teisinių) objektu.

Statybos reglamentų nustatymas pagal bendrųjų planų sprendinius ir aplinkinio užstatymo charakteristikas – didžiulis profesionalumo ir atsakomybės reikalaujantis iššūkis. Juk mūsų miestų ir miestelių urbanistinės struktūros skylėtos, neišbaigtos, viešosios erdvės chaotiškos, nesuformuotos, daugybė apleistų buvusių gamybinių teritorijų. O savivaldybių bendrųjų planų sprendiniai yra labai apibendrinti, juose, apsidraudžiant nuo klaidų, nustatyti reglamentai dažnai gerokai viršija konkrečios urbanistinės struktūros galimybes. Tai normalu, juk po bendrųjų planų turėjo būti rengiami detalieji planai, kurių tikslas ir buvo patikslinti, pritaikyti bendrojo plano reglamentus konkrečiam kvartalui. Todėl savivaldos pareigūnams, nesant vietovės lygmens bendrųjų planų, bus tikrai nelengva – reikės ir profesionalumo, ir adekvataus situacijos vertinimo, ir aplinkinės teritorijos analizės, ir jos plėtros galimybių ir perspektyvų įvertinimo. Didžiausia klaidų galimybė šiuo atveju atsiranda tiesiogiai sklypui taikant bendrųjų planų sprendinius. Todėl siektina, kad kuo daugiau savivaldos teritorijos turėtų vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

Naujajame įstatyme įvardijama būtinybė planuoti dideles teritorijas – kvartalus. Tai vėlgi didesnis iššūkis ir atsakomybė. Reikės kompleksiškesnių, labiau pagrįstų ir į tolimesnę perspektyvą nukreiptų teritorijų planavimo dokumentų. Į planavimą neišvengiamai bus įtraukta daugiau šalių – nekilnojamojo turto savininkų, interesų grupių, neišvengiamai didės bendruomenių įtaka. Tokiam procesui valdyti būtina tiek užsakovo – pagal naują įstatymo redakciją tai vėlgi daugeliu atvejų bus tik savivalda, tiek rengėjo kompetencija ir profesionalumas. Žodžiu, planavimo turėtų būti mažiau, bet jis turės būti kur kas profesionalus tiek iš užsakovo – savivaldos, tiek iš rengėjo – planuotojo pusės.

Kaip vertinate lūkesčių santykį su tikrove, kurią apibrėžia naujasis įstatymas?

Pasikeitusioje situacijoje labai išryškėja savivaldos rengiamų teritorijų planavimo dokumentų kokybės ir profesionalumo poreikis. Įstatyme užduodamas dokumentų rengimo tempas realybėje greičiausiai bus ilgesnis. Ypač jei bus siekiama kokybiškų, bendruomenės interesus atitinkančių sprendinių, o ne ieškoma būdų, kaip kuo greičiau atlikti formalias procedūras. Suprantama, kad dokumento, pagrįsto išsamia analize ir dialogu su bendruomene, sprendiniai bus rengiami ilgiau, nuosekliau ir visapusiškiau. Kiek savivaldybių taip suvokia savo uždavinius teritorijų planavime ir kiek profesionalų mokėtų ir galėtų taip dirbti?

JEI MERAS SIUNČIA

Dr. Antanas Petrauskas

Socialinių problemų analitikas

Kiekvienas į tarnybinių komandiruočių siunčiamas asmuo turi žinoti, kokias komandiruočių patirtas išlaidas apmokės jį komandiravusi įstaiga.

SAMPRATA IR ĮFORMINIMAS

Tarnybiniame komandiruočių yra laikomas valstybės politiko, pareigūno, tarnautojo, teisėjo arba darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, išvykimas tam tikram laikui iš nuolatinės darbo vietos įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens siuntimu atlikti darbo funkcijų, vykdyti tarnybinio pavedimo arba kelti kvalifikacijos.

Šiame straipsnyje aptarsime tarnybines komandiruočių mūsų valstybės teritorijoje ir nagrinsime tik biudžetinių įstaigų komandiruočių. Tokį darbuotoją (tarnautoją, pareigūną ar pan.) siuntimą į tarnybinių komandiruočių (išskyrus vienos dienos trukmės komandiruočių) teks įforminti įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens įsakymu arba potvarkiu. Jame privaloma nurodyti komandiruočių darbuotojo vardą, pavardę, pareigas, komandiruočių tikslą, vietovę (-es), trukmę ir išlaidų rūšis, kurias apmokės įstaiga. Na, o darbuotojo siuntimas į komandiruočių vienai darbo dienai yra įforminamas įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens rezoliucija, patvirtinančia, kad darbuotojo tarnybinis pranešimas ar prašymas leisti jam išvykti iš nuolatinės darbo vietos yra suderintas su vadovu. Šiuo atveju tarnybinių komandiruočių tikslas, trukmė, vietovė ir galimų išlaidų rūšys turėtų būti nurodyti įstaigos vadovui pateiktame tarnybiniame pranešime arba darbuotojo prašyme.

GARANTIJOS IR TEISĖS

Teisės aktų – Vietos savivaldos įstatymo, Darbo kodekso ir kitų – nustatyta, kad kiekvienam pasiųstam į tarnybinių komandiruočių darbuotojui per visą komandiruočių laiką yra paliekama darbo vieta (pareigos) ir darbo užmokestis. Be to, už komandiruočių, trukusios ilgiau nei vieną darbo dieną, laiką darbuotojui mokami dienpinigiai, taip pat kompensuojamos kitos su komandiruočių susijusios išlaidos, neatsižvelgiant į jos trukmę.

Dera žinoti, kad darbuotojų iki 18 metų į komandiruočių siųsti negalima, o nėščios, neseniai pagimdžiusios ir krūtimi maitinančios moterys, taip pat darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų arba vieni auginantys vaiką iki 14 metų, taip pat neįgalų vaiką iki 18 metų, gali būti siunčiami į komandiruočių tik esant darbuotojų raštiškam sutikimui.

Dienpinigių bei kitų su tarnybiniame komandiruočių susijusių išlaidų kompensavimo nuostata įgyvendinama pagal šios nuostatos praktinį realizavimą reglamentuojantį teisės aktą – Tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklės.

DIENPINIGIAI IR KITOS IŠLAIDOS

Dienpinigių paskirtis – padengti padidėjusias darbuotojo išlaidas, atsirandančias dėl išvykimo iš nuolatinės darbo vietos į komandiruočių įstaigos vadovo nurodytai užduočiai atlikti. Minėtų taisyklių nustatytas toks dienpinigių dydis – 15 proc. bazinės socialinės išmokos, galiojančios pirmąją komandiruočių dieną, jeigu komandiruočių trunka ilgiau nei vieną darbo dieną. Taigi šiuo metu už kiekvieną įsakyme ar

potvarkyje nurodytą komandiruočių dieną darbuotojui tektų išmokėti ir 19,50 (0,15 x 130) Lt dydžio dienpinigius.

Be dienpinigių, darbuotojui apmokamos dar ir šios komandiruočių išlaidos (jeigu jų apmokėjimas buvo nurodytas įsakyme, potvarkyje, darbuotojo prašyme ar tarnybiniame pranešime): 1) gyvenamojo ploto nuomos išlaidos; 2) kelionės į komandiruočių vietovę (-es) ir grįžimo iš jos į nuolatinę darbo vietą visų rūšių transporto priemonėmis, išskyrus lengvuosius automobilius taksi, transporto išlaidos; 3) komandiruočių metu sunaudotų degalų įsigijimo išlaidos, atsižvelgiant į komandiruočių metu nuvažiuotų kilometrų skaičių ir degalų su-naudojimo normą komandiruočių metu naudotai transporto priemonei, jeigu buvo važiuojama įstaigos transporto priemone, išsinuomota ar pagal panaudos sutartį perduota arba komandiruočių darbuotojo transporto priemone (įsakyme, potvarkyje ir pan. būtina nurodyti transporto priemonės markę ir modelį, o komandiruočių darbuotojo automobilio naudojimo komandiruočių tikslams tvarką nustato įstaigos vadovas); 4) ryšių (pašto ar telekomunikacijų) išlaidos; 5) vykstant į konferenciją, simpoziumą ar kitą renginį, – registravimosi renginyje mokesčio ar bilietų į renginį pirkimo išlaidos; 6) vietinės rinkliavos išlaidos.

Visos 1–6 punktuose nurodytos išlaidos atlyginamos tik tais atvejais, kai pateikiami jas patvirtinantys dokumentai, turintys visus privalomuosius rekvizitus.

Beje, tais atvejais, kai komandiruočių į įvairius renginius (konferencijas, pasitarimus, simpoziumus, meno festivalius ir pan.), kurių organizatoriai apmoka komandiruočių darbuotojų išlaikymo (maitinimo, nakvynės) išlaidas, įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu darbuotojui gali būti mokami ir mažesni dienpinigiai – ne daugiau kaip 30 proc. nustatyto dienpinigių dydžio (5,85 (0,30 x 19,50) Lt).

Siunčiamam į tarnybinių komandiruočių darbuotojui pageidaujant, gali būti išmokamas numatomų apmokėti komandiruočių išlaidų dydžio neviršijantis avansas. Grįžęs darbuotojas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas privalo pateikti jį komandiravusiai įstaigai atskaitą ir komandiruočių įforminusiame teisės akte išvardytas numatytas apmokėti išlaidas pagrindžiančius dokumentus. Jeigu buvo išmokėtas komandiruočių avansas – gražinti į įstaigos kasą nepanaudotą avanso likutį.

APMOKESTINIMO YPATUMAI

Vykstantiems į tarnybines komandiruočių žinotina, kad Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas prie šiuo mokesčiu neapmokestinamų pajamų priskiria ir šias komandiruočių kompensacijas: 1) kurių dydžiai nustatyti mūsų valstybės įstatymų ar kitų teisės aktų; 2) kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas yra reglamentuotas minėtų teisės aktų.

Komandiruočių Lietuvoje kompensacijomis, neapmokestinamomis GPM, laikomi ir ankstesniame straipsnio skirsnyje minimi dienpinigiai, kurių bendra suma per mėnesį neviršija 50 proc. darbuotojui nustatyto darbo užmokesčio arba darbo užmokesčio, apskaičiuoto taikant valandinį tarifinį atlygį. Taigi tuo atveju, kai darbuotojui per kalendorinį mėnesį apskaičiuota dienpinigių suma viršija 50 proc. darbuotojui nustatyto darbo užmokesčio (įskaitant priedus, priemokas ir pan.), šią sumą viršijantys dienpinigiai yra apmokestinami GPM (15 proc. tarifu) kaip su darbo (tarnybos) santykiais susijusios pajamos. Jei darbuotojo komandiruočių trunka kelis mėnesius, tektų atsižvelgti į tai, kokį mėnesį bus mokami dienpinigiai. Tai yra darbuotojui išmokėtina dienpinigių suma turėtų būti lyginama su mėnesio, kurį jie bus išmokami, jam išmokėtinu mėnesiniu darbo užmokesčiu. Beje, su grįžusiu darbuotoju jį komandiravusi įstaiga privalo visiškai atsiskaityti ne vėliau kaip darbo užmokesčio mokėjimo dieną.

Kitos su tarnybiniame komandiruočių susijusios išlaidos, kurių dydžiai yra pagrindžiami jas patvirtinančiais dokumentais, gyventojų pajamų mokesčiu nėra apmokestinamos.